

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 7 de febrer de 2024

Catequesi. Els vicis i les virtuts. 7. La tristesa

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

En el nostre recorregut de catequesis sobre els vicis i les virtuts, avui ens aturem en un vici força lleig, la tristesa, entesa com un abatiment de l'ànim, una aflicció constant que impedeix l'ésser humà d'experimentar alegria per la seva existència.

Sobretot s'ha d'assenyalar que, pel que fa a la tristesa, els Pares feien una distinció important. Hi ha, en efecte, una tristesa que convé a la vida cristiana, i que amb la gràcia de Déu es transforma en alegria: aquesta, naturalment, no s'ha de rebutjar i forma part del camí de conversió. Però hi ha també un segon tipus de tristesa que s'insinua a l'ànima i la postra en un estat d'abatiment: és aquest segon tipus de tristesa, el que cal combatre decididament i amb totes les forces, perquè procedeix del Maligne. Aquesta distinció la trobem també en sant Pau, que quan escriu als cristians de Corint els diu el següent: «La tristesa que ve de Déu produeix un penediment que porta a la salvació i que a ningú no sap greu de sentir; en canvi, la tristesa que ve del món causa la mort» (2Co 7,10).

Hi ha, doncs, una tristesa amiga que ens porta a la salvació. Pensem en el fill pròdig de la paràbola: quan toca fons de la seva degeneració, experimenta una gran amargura, i això l'impulsa a reflexionar i a decidir tornar a la casa paterna (cf. Lc 15,11-20). És una gràcia plorar pels nostres pecats, recordar l'estat de gràcia del qual hem caigut, plorar perquè hem perdut la puresa amb què Déu ens va somniar.

Però hi ha una segona tristesa, que és una malaltia de l'ànima. Sorgeix en el cor humà quan s'esvaeix un desig o una esperança. Aquí podem referir-nos al relat dels deixebles d'Emmaús. Aquells dos deixebles surten de Jerusalem amb el cor desil·lusionat, i es confien al foraster que en un moment determinat els acompanya: «Nosaltres esperàvem que ell [és a dir, Jesús] seria el qui hauria alliberat Israel» (Lc 24,21). La dinàmica de la tristesa està lligada a l'experiència de la pèrdua. En el cor de l'ésser humà neixen esperances que a vegades es veuen defraudades. Pot tractar-se del desig de posseir alguna cosa que no es pot aconseguir, però també d'alguna cosa important, com una pèrdua afectiva. Quan això passa és com si el cor de l'ésser humà caigués en un precipici, i els sentiments que experimenta són desànim, debilitat d'esperit, depressió, angoixa. Tots passem per proves que ens generen tristesa, perquè la vida ens fa concebre somnis que després es dissipen. En aquesta situació, alguns, després d'un temps d'agitació, se sostenen en l'esperança; però d'altres es delecten en la malenconia i deixen que es podreixi en els seus cors. Se sent plaer en això? Veureu: la tristesa és com el plaer del no-plaer; és com menjar-se un caramel amarg, sense sucre, dolent, i llepar aquest caramel. La tristesa és el plaer del no-plaer.

El monjo Evagri explica que tots els vicis persegueixen un plaer, per efímer que sigui, mentre que la tristesa gaudeix del contrari: d'adormir-se en una tristesa sense fi. Alguns dols prolongats, en els quals una persona continua engrandint el buit de qui ja no hi és, no són propis de la vida en l'Esperit. Algunes amargures ressentides, en les quals una persona té sempre en el pensament una reivindicació que li fa adoptar el paper de víctima,

no produeixen en nosaltres una vida sana, i menys encara cristiana. Hi ha alguna cosa en el passat de tots que necessita ser guarit. La tristesa pot passar a convertir-se en un estat d'ànim maligne en comptes de ser una emoció natural.

És un dimoni sorneguer, el de la tristesa. Els pares del desert la descrivien com un cuc del cor, que rosega i buida qui l'allotja. Aquesta imatge és bona, ens ajuda a comprendre. Llavors, què he de fer quan estic trist? Aturar-te i observar: aquesta tristesa és bona? No és una bona tristesa? I reaccionar segons sigui la naturalesa de la tristesa. No us oblideu que la tristesa pot ser un sentiment molt dolent que ens porta al pessimisme, ens porta a l'egoisme que difícilment es guareix.

Germans i germanes, hem de tenir cura amb aquesta tristesa i pensar que Jesús ens porta l'alegria de la resurrecció.

Per molt plena que estigui la vida de contradiccions, de desitjos incomplets, de somnis no realitzats, d'amistats perdudes, gràcies a la resurrecció de Jesús podem creure que tot se salvarà. Jesús ha ressuscitat no sols per a ell mateix, sinó també per a nosaltres, a fi de rescatar totes les felicitats que no s'han realitzat en les nostres vides. La fe expulsa la por, i la resurrecció de Crist treu la tristesa com la pedra del sepulcre. Cada dia del cristià és un exercici de resurrecció. Georges Bernanos, en la seva famosa novel·la *Journal d'un curé de campagne*, [Diari d'un rector de poble], fa dir al rector de Torcy el següent: «L'Església disposa de l'alegria, de tota aquella alegria que està reservada a aquest món trist. El que han fet contra ella ho han fet contra l'alegria.» I un altre escriptor francès, Léon Bloy, ens va deixar aquesta frase meravellosa: «Hi ha una única tristesa, [...] la de no ser sants.» Que l'Esperit de Jesús ressuscitat ens ajudi a vèncer la tristesa amb la santedat.